

DĚDICTVÍ MORAVSKÉHO KRÁLOVSTVÍ

Časopis Moravského historického klubu o.s.

Číslo 2/2011

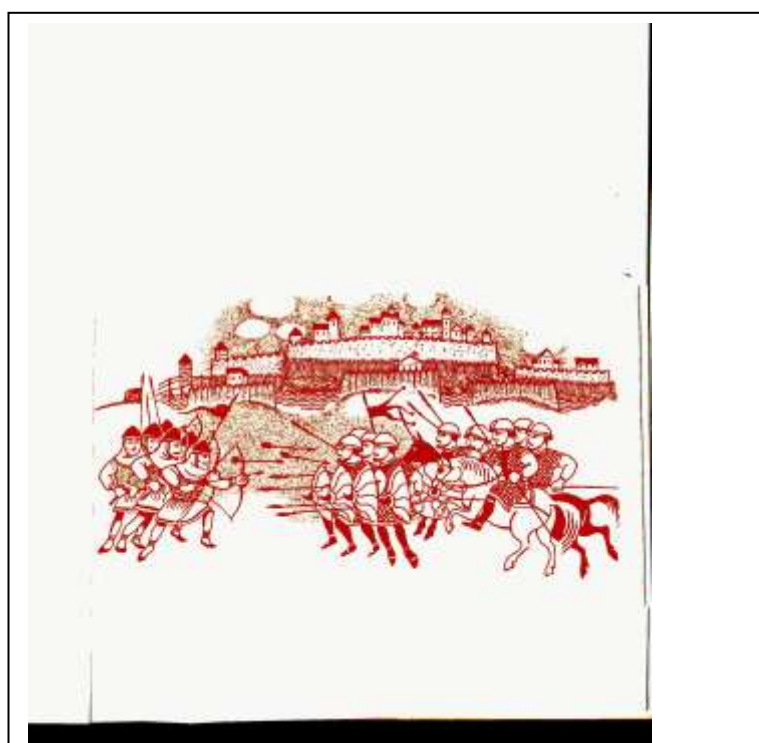
(Toto vydání je věnováno památce velkomoravské Dowiny, která byla velehradem (Modoburgus) do r. 907)

„Dědictví otců zachovej nám, Pane!“

Obr.1.K r. 2011 přežívá velkomoravská Dowina na jižních svazích Pavlovských vrchů městem Mikulov. (viz nad Mikulovem dva výšinné útvary Stolovou horu a Děvín.) jako obchodní centrum na pravěké obchodní cestě (dnes Vídeň-Brno-Přerov--Balt)-v minulosti jako římská nebo jantarová stezka Benátky-Sabaria (dnes Szombatley)-Vindobona -Břeclav- Massovia-Dowina (Mušov) –Židlochovice Měnin-Julia Monti- Povel-(Olomouc “Kolo múčné”)-Přerov-resp.Vindobona-Mikulov-(Massovia-Dowina-Mušov)-Kyjov- Staré Město Přerov Balt. Texty, obr.: J.Pazour

východního cípu Pavlovských vrchů na soutoku Svatky a Jihlávky s Dyjí na strategicky výhodně vyvýšené terase otočené k jihozápadu, přičemž přístup k ní chránil soutok řek Jihlávky a Svatky s Dyjí archeologie může potvrdit tím, že nedaleko od hradiště Petrova louka u obce Strachotín, bylo v lokalitě Na pískách prozkoumáno rozsáhlé velkomoravské pohřebiště se dvěma tisíci hroby (viz obr.3, pos.1. A v celém tomto kraji pod Pálavou je velké soustředění slovanských sídlišť a pohřebišť již od 6.století.

Obr.2.L.Havlík-Kronika Velké Moravy-Fuldské anály k r.871: Francký král Ludvík utrpěl u starého města Rostislava největší porážku od moravských Vinidů, jejichž vládu toho roku převzal král Svatopluk

Poznámky k Obr. 1

1.Dr. B. Dudík: Dějiny Moravy (1871). Zachovaly se z doby velkomoravské pouze dva názvy hradů na Moravě –Dowina a Nitrava.

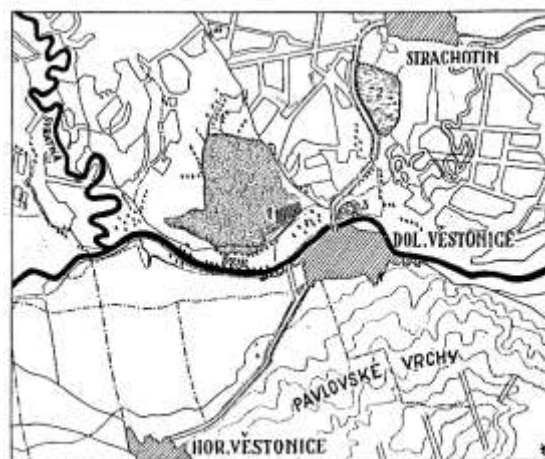
2. Podle Schwoye - zpráva starodávných kronik udává, že na hoře 550 m vysoké, 14 km západně od Podivína stálo pravěké staroslovanské hradiště-město Děvín /Dowina análů fuldských/ s nesmírným rozhledem po celé jižní Moravě a na jihu až k Dunaji. Hradiště-město bylo ve válečných útrapách zničeno a celé území bylo násilně obsazeno německým obyvatelstvem. Ještě dnes jsou kolem vrcholu Děvína zbytky valů a příkopů. Na severní straně o 132 m níže byl pak Přemyslovci zbudován zámek Maidenstein zvaný/ dnešní Děvičky/.

Patu tohoto pravěkého památného místa objímají v pravidelném obdélníku silnice spojující na severu Dolní Věstonice a Polany/ dnešní Pavlov/, na západě Horní Věstonice a na jihu Perná a Klentnice.

3. Ak.J.Poulik: část Doslovu ak.prof.dr.Josefa Poulika, Dr.Sc.v publikaci z r.1988/

To, že se velkomoravská DOWINA nacházela v oblasti

Obr.3.-mapka z díla J. Poulika –arch. průzkum před napuštěním Novomlýnských jezer-lokalita 1- Pohřebiště Na pískách s více než 2000 hroby z údobí Velké Moravy

Obr. 34. Slovesná obkresba ústřední osady 1 staroslovanské pohřebiště u Dolních Věstonic; 2 hradiště na efektivě louce u Strachotína; 3 střešlovské hradiště v údobí pohřbení u Dolních Věstonic; (1-25000)

Obr.4

Strachotín- Připravovaný památník zatopeného pohřebiště Na pískách u velkomoravské Dowiny. Základní kámen v r.2002

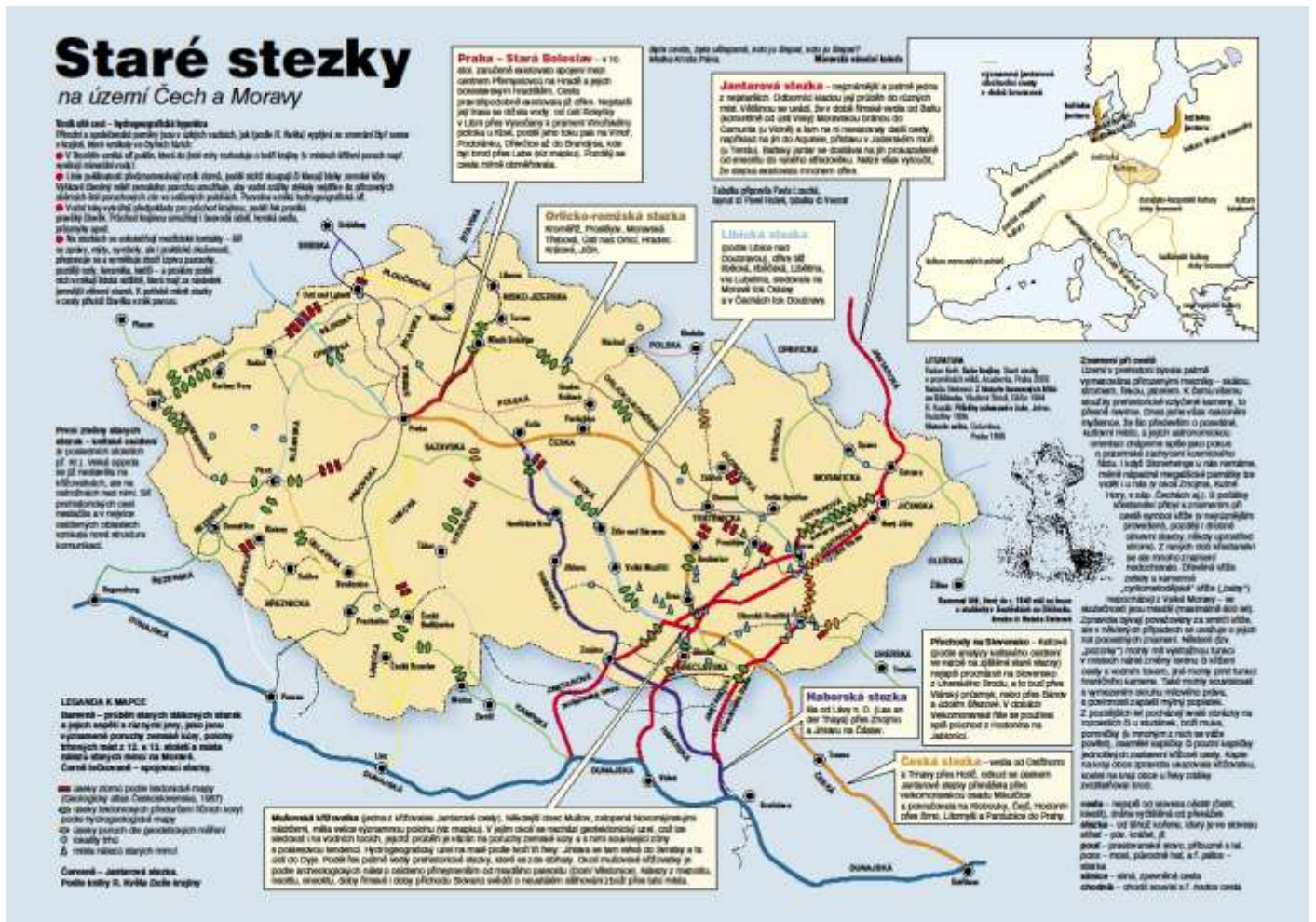

1. Staré stezky-Mušovská křižovatka

-jedna z důležitých křižovatek Jantarové stezky, která z Benátek přes Aquileu, Sabariu (dnešní Szombatley) Vindobonu (dnešní Vídeň) několika trasami (jižní a severní) vedla přes Moravu k Baltu-hlavně nivou řeky Moravy, Dyje, Svratky a Jihlávky.

Někdejší obec Mušov (dnes zatopená střední novomlýnskou nádrží)- v sousedství se římským táborem Marka Aurelia Massovia–dnešní Pasohlávky-měla velice významnou polohu. V jejím okolí se nachází geotektonický uzel, což lze sledovat na vodních tocích. Hydrogeografický uzel na malé ploše tvoří tři řeky- Jihlava se tam dnes vlévá do Svratky a ta ústí do Dyje.

Podél řek vedly prehistorické obchodní stezky, které se zde sbíhaly. Okolí mušovské křižovatky je podle archeologických nálezů osídleno přinejmenším od doby mladšího paleolitu (Dolní Věstonice), přes mezolit, neolit, dobu římskou (pochodové tábory na Dyji-Pasohlávky, na Jihlávce-Pohořelice směr Kyjov-resp. Staré Zámky) i doby příchodu Slovanů (pohřby bojovníků s litými nákončími z 8.stol.Dolní Dunajovice), dále -viz např.zpráva AÚ ČSAV z r. 1981 z oblasti hradiště Petrova louka u Strachotína a katastru obce Mušov-nálezy římských mincí a nejstarší slovanské keramiky (pražského typu-vyráběné bez hrnčířského kruhu-6.stol.) Nejrozsáhlejším archeologickým pohřebišťem z této křižovatky obchodních cest je na str. 1 citované velkomoravské pohřebišťe Na pískách (mezi Strachotínem a Dolními Věstonicemi), které svým rozsahem předčí, nebo je určitě srovnatelné svým rozsahem s velkomoravskými pohřebišti v Mikulčicích a v oblasti Starého města u Uherského hradiště.

Je pravda, že zatímco v oblasti Starého Města a Mikulčic byly nalezeny i bohatě vybavené hroby velmožů-takové hroby Velkomoravské pohřebišťe Na pískách u Dolních Věstonic zatím postrádá.

Lokalizace velkomoravských center na křižovatkách starých obchodních stezek a výsledky archeologického průzkumu hlavních velkomoravských center na Moravě, Slovensku (Nitransko), Maďarsku (Panonia)- Sabaria (Szombatley)-Wesprimia (Weszprem) a Rakousku (Retz, Mistelbach, Gars Thunau)

Morava

Lokalizace vybudovaných center z údobí Velké Moravy je úzce spjata se starobylými obchodními stezkami, s tím souvisejícím vybíráním celních poplatků, zajišťováním bezpečnosti obchodních výprav (karavan) a vznik tržních osad se soustředěním řemeslnických dílen. Při pohledu na uvedenou mapu starých stezek na str. 2 je to jednoznačně patrné a to zejména v místech křižovatek starých obchodních cest:

2. Nejdůležitější stezky:

2.1. Haberská stezka (jinak hedbávná)

Postupně ve směru východ-západ a zohlednění současných státních hranic:

Láva nad Dyjí (Laa an der Thaya)-Hevlín-**Znojmo**-dále **Jihlava**-Německý Brod (Havlíčkův)-Čáslav-Malostranský brod (Praha)-atd.

2.2. Jantarová stezka (znojmská větev) Znojmo-Pohořelice-(Massovia) Mušov-Dowina-Kyjov- **Staré Město**- Přerov

2.3. Jantarová stezka (břeclavská větev) Vindobona -Břeclav (Pohansko)- Massovia(Mušov) Dowina-Kyjov- Staré Město-Přerov

2.4. Jantarová stezka (břeclavská-jihní)-vedla přes Carnuntum-Děvín(na ústí Moravy do Dunaje)-**Mikulčice** Hodonín-**Staré Město**- Přerov-Nový Jičín- Balt

2.5. Libická stezka (česká)-Ostřihom-Trnava –Holíč-Kopčany-Mikulčice(přechod přes Moravu)-**Massovia (Mušov) Dowina**-údolím Jihlávky na **(Marobudum) Velké Meziříčí-Žďár nad Sázavou-Libici-Čáslav**

2.6 Uherská stezka (na ní navazující Trstenická stezka)-Nitra-Trenčín-(Uherské Hradiště)-Staré Město-Přerov-Julia Monti-Povel (Olomouc) -Pardubice-Čáslav-Malostranský brod (Praha)

3. Křižovatky nejdůležitějších obchodních stezek:

Z výše uvedeného výčtu jako nejdůležitější velkomoravská centra na křižovatkách obchodních stezek jsou doložena:

3.1. (Znojem-římská věž)-Znojmo-křižovatka minimálně 2 obchodních stezek

3.2. (Massovia (Mušov)-římský tábor-doložená 10. legie)- Dowina (nejvyšší hora dnes Pavlovských vrchů **Děvín**, v době římské **Luna hylé**-(Měsíční hory- z bílého vápence)—střežil přechod Dyje po soutoku s Jihlávkou **Dolní Věstonice-Strachotín** -křižovatka minimálně 4 obchodních stezek-a přechod z jihu do vnitřní Moravy

3.3. Mikulčice-(přechod přes Moravu-**Kopčany-Mikulčice**)-křižovatka minimálně 2 obchodních stezek

3.4. (Urbs-antique-římský tábor-14. legie)-Staré Město Rostislavovo-(Velehrad) -křižovatka 3 obchodních stezek)

3.5. (Julia Monti)-Povel-Olomouc (křižovatka minimálně 3 obchodních stezek)

4. Velkomoravská centra, křižovatky obchodních cest, výsledky archeologického průzkumu:

Lokalizace, název Velkomoravských centrálních hradišť	Důležitost , četnost obchodních cest	Archeologicky prozkoumaná pohřebiště, nálezy, doba osídlení	Církevní stavby památníky	Pevnosti a světské stavby
Massovia, Mušov, Dowina Modoburgus (Mikulovsko)	Jantarová stezka 3x Libická (Česká) stezka -římský název dnešních Pavlovských vrchů Luna hylé (Měsíční vrchy) (Děva, Dowina, Duna-dcera Perunova dle Slovanské mytologie-jména vrchů vždy u vodních toků)	-nejstarší nálezy pohřbů-zvláště u Klenčic (1770-18.stol.) -- velkomorav.pohřebiště Na pískách (20.stol-více než 2000 hrobů Pam.nejstaršího osídlení-lovci mamutů 25.000 let před n.l.(Věstonická Venuše)	-výstavba památníku velkomor.pohřebiště Na pískách se připravuje ve Strachotíně (zákl.kámen 2002) Muzeum Dolní Věstonice-Lovci mamutů Muzeum na zámku v Mikulově	Základy římského tábora (mince, římské cihly 10.legie) -valy na Děvině -archeol.průzkum výšin.hradišť zatím neproveden -valy pod StOLOVOU horou v Klentnici -archeol.průzkum neproveden
Mikulčice (Na valách)	Libická (Česká) stezka -přechod přes Moravu Kopčany-Na valách	-velkomoravské pohřebiště cca 2000 hrobů	Národní památník (základy církevních staveb, basilika, rotundy)	Základy velmožského paláce
Urbs antique Staré město (Rostislavovo) (Velehrad)	Jantarová stezka (s návazností na Haberskou stezku) Uherská stezka	-velkomoravské pohřebiště cca 1500 hrobů Pam.nejst.osídlení 10.000 let před.n.l.	Národní památník (základy církevních staveb, basilika Na sadech, rotundy, -předp. sídlo biskupa)	Základy velmožského paláce mince, římské cihly 14.legie
(Julia Monti) .-Povel- Olomouc	Uherská stezka, Trstenická stezka			
(Znojem)- Znojmo	Jantarová stezka, Haberská stezka	-velkomoravské pohřebiště na Hradišti sv. Hipolyta (doposud v průzkumu 740 hrobů, stav k r. 2010)	výstavba národního památníku se připravuje na Hradišti sv. Hipolyta Znojmo-hradní ostrožna NKP-Rotunda sv. Kateřiny s panovnickou genealogií (od doby Sámovy, přes Mojžírovce Vel. Moravy -po Přemyslovce Soběslava)-dělítka vládnoucích dynastií-viz stromy života Datování výstavby rotundy sv. Kateřiny zatím v hypotézách.	Římská věž římská keramika, mince, Hradiště sv. Hipolyta

5. Příklad Moravanů na Moravu: (pokrač.2012)

Rekapitulace údajů některých historických publikací

5.1 Mars Moravicus-(1677-Kniha 2, kap.4 Tomáš Pešina z Čechorodu-„ v oblasti Panonie žili Slované již od r.538, ne-li dříve.Po smrti Sámově r.664 (se ujal vlády v Moravany ovládané Panonii Moravodus (r.690). Moravodus vládl z Wesprimie (Weszprem)

Po jeho smrti se vlády ujal Svatoš a v osudné bitvě s Hungary (Huno-Jugry) u Bontuda (dnešní Taty r.720 ztratil království Moravanů v Panonii, odešel se zbylým vojskem a lidem na Horní Moravu a založil tam nové království Moravanů

Tomáš Jan Pešina z Čechorodu

Tomáš Jan Pešina se narodil 19. prosince 1629 v Pešínkách a Jindřichově Hradci. Jeho otec Martin byl lesníkem a počeštěným měšťanem; v době Tomášova narození už domov vesnický zadal. Tomáš byl jeho synem a převážně maničtím a Antoniu rotnou Elbowou, dcerou počeštělého rybníka a uherského statkáře mlýna. Matka ochotně zavržila tři dny po jeho narození.

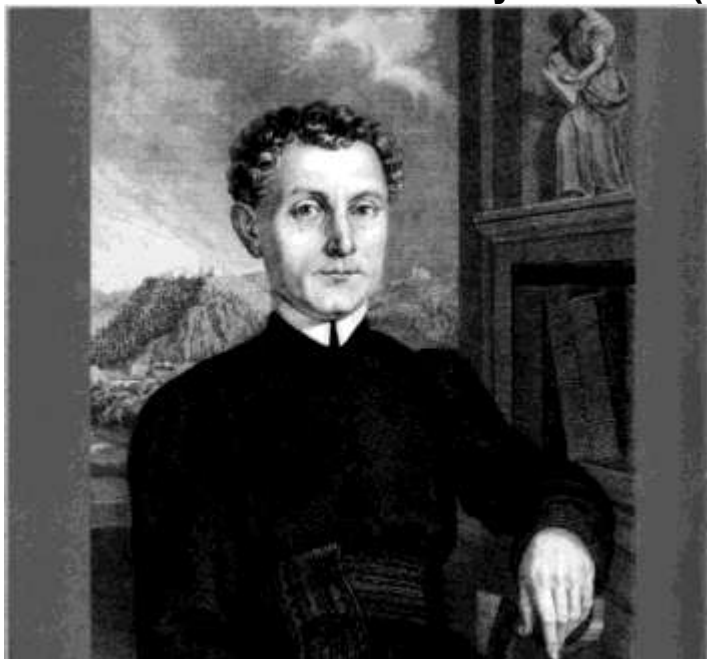
Pátý roku 1643 odešel Tomáš studovat na jezuitské gymnázium do Jindřichova Hradce. Po absolvování gymnázia odešel do Prahy, kde začal roku 1648 maturovat filozofii a posléze teologické vědy. Již v rok předtím se zde seznámil s Bohuslavem Balbínem. Roku 1653 byl Pešina vyznamenán na kněžské škole do Krasic na Ústí a následně se stal děkanem v Litomyšli. Až do roku 1662 působil ve východních Čechách. V srpnu roku se stal kapitulním děkanem v Václavě a roku 1665 kapitulním východním kapitulním děkanem v Václavě a roku 1665 kapitulním východním kapitulním děkanem v Václavě a roku 1665 kapitulním východním kapitulním děkanem v Václavě a roku 1665 kapitulním východním kapitulním děkanem v Václavě.

Dělo Jiří Pešina sestup od jeho kněžství do druhé. Pešina, se svou přítelkyní (souběžně s ním), se kněžství popsal souběžně kněžství. Byl vstaven roku 1668 jmenován děkanem (souběžně s ním), roku 1679 se byl udělen titul staršího rady a zároveň byl zvolen děkanem kapitul. Vzhledem jeho ztracení dělo byla jmenování děkanem a děkanem v Václavě roku 1675.

Ačkoli se narodil a prožil většinu života v Čechách, obdivoval Pešina vždy velkou sílu k Moravě. Již krátce po ukončení studií začal sbírat materiál k dějinám Moravy, tak jak se na nich dostal v Bohuslavě Balbínovi, který měl spoustu obdobně psaných dějin Čech. Za své záliby u moravské dějepisci byl Pešina roku 1664 na zveřejnění smlouvy s Benátskými stávy jmenován moravským knihovníkem.

Tomáš Pešina z Čechorodu zemřel 3. srpna roku 1688 v Praze.

5.2 Řehoř Tomáš Volný –historik (1793-1871)

Řehoř Tomáš Volný

Tomáš Volný se narodil 20. prosince 1793 v Přibotě. Roku 1816 začal navštěvovat piaristické gymnázium ve svém rodném městě, v letech 1818–1811 pokračoval v humanistických studiích v Březi. Na příkaz starby se následně vrátil duchovní službu a roku 1811 přešel do kněžského semináře v Olomouci a později se vrátil do Břez, kde se teologicky vzdělával zvláště pod vlivem duchovní a pedagogické školy v letech 1817–1819. V červnu roku 1817 nastoupil jako novic do opatovského benediktinského kláštera a o rok později přijal řeholi jména Řehoř, Křížek. Za se pak věnoval duchovní správě v Klenčicích, ale již 18. srpna 1819 byl ustanoven obdáváním Gebertem profesorem na filosofické gymnázium v Březi.

Zde vyučoval filologii a literaturu. Od roku 1847 nastoupil Volný v Raasdorfu místo politického a kněžského učitele. Zemřel 1. srpna roku 1871 v Raasdorfu, kde je také pohřben. Za své vědecké práce.

byl Volný v odbornosti velmi rozšířená řada literárních esejí a článků ve vědeckých spolkách – například v časopisech na Katolické univerzitě a časopisech v loňské Národního muzea, v Hlavního spolku Svatého Křížka a Křesťanské, v Německé společnosti na reformě v Kolíně.

5.3 Dějiny Moravy-(vyd.1871-Dr.B.Dudík,Hlava 2.-r.822 první hist. zmínka o Moravanech na sněmu ve Frankfurtu.)

Dle údajů výše citovaného díla:–jménem byly známy pouze dva z hradů (gradů) Velké Moravy : Dowina a Nitrava“

--„nejstarší nálezy pohřbů-zvláště u Klenčic“ (1770-18.stol.) . (Pozn. autor-míněna Klentnice u Mikulova)

Beda František Dudík

Tomu významný moravský historik se narodil 29. srpna 1815 v Kojeticích na Moravě jako prvorozený syn a devátý dítě pastora a učitelky Vincence Dudíka. Po absolvování obecní školy nastoupil Dudík v letech 1825–1834 piaristické gymnázium v Klenčicích a poté dvouletý filosofický ústav v Březi. Zde se vyučoval Řehoř Volný.

Teologicky začal studovat v Březi, pokračoval v Olomouci, tam rovněž absolvoval filosofickou fakultu a studium občanské ekonomie. Roku 1836 se stal novicem opatovského kláštera. Po ukončení řádových studií a vyučování v roce 1840 se stal profesorem české a latinské filologie na filosofickém ústavu v Březi. Zde též si dva roky posloužil pro Volného převážně výuku historie. Od roku 1845 volně vyučoval filologii a české jazyky v literatuře a pro studenty zřídil divanovou knihovnu.

V únorovém roce 1848 byl nucen odcestovat se ženou svým záměrem do německého území a vstoupit do vědecké práce. V této době započal také svou práci na vědecké univerzitě, kde se habilitoval roku 1855. Čtyři k vlastní vědecké práci se dostal již roku 1848. Tedy byl moravským starým výzkum, aby předložil svůj pracovní program pro práci na dějinách Moravy. Dudík například vydával prameny podle svého záměru k učebnici Fovius v ranní literaturě (Prameny dějin moravských). V této době chodil volně naprosto Březi ve zveřejnění zpráv a později v časopisech historické literatury. K omezení mu umožnil výkon učitelství v Březi a Dudík začal pracovat na republikách v časopisech literatury. První svazek vyšel již v následujícím roce.

Roku 1853 podnikl svou první studijní cestu, a to do Švic. Zde získal rukopisy, které byly v Čechách a Moravě obecně v době vzniku učebnice. Ve Švicích pobýval v Salcburku a na tu dobu pronajal učebnici a knihovny ve Švicích, Dornbirnu, Sankt Gallenu, Upsal, Lundu, Stockholmě a dalších. Vzpůřil

5.4 SS.CYRILL A METHOD-Dr.Frant. Přikryl-1907

II.

Hradě a o sv. Cyrilla a Methoda sešský lid vypracoval v českém jazyce za zmínky řečeno a na poli při setání nahodilém. Po ukončení studií r. 1878 na ústavu učitelství v Olomouci počal jsem dráhu učitelkou v Osvětimanech ve státní nejvyšší památné na sv. Věrověsty, hradiska sv. Klimenta. Žil jsem v bezprostředním styku s lidem sešským, získal jeho důvěru a pomohl se v jeho duši. Nový svět se mi otevíral v nazírání na dobu IX. století a od té doby vytvále stáral do r. 1907 veskeré památky na naše prabůtu nejvyšší dohodince, pobáda je k vytrvalosti průchůdkem literární práci u Velehradě řádu učených kráde a lidí; lidu theoreticky hlubokých, kteří nevědomky otázku Velehradskou přivedli k posněchu přod cizím.

S Bohem!

219

jsou kolem vrcholu zbytky valů a příkopů. Na severní straně zbudován Přemyslovci zámek Děvín, nyní Middelstein zvaný, jehož zříceniny jsou 132 m. nižší než vrchol hradiska. Patu tohoto památného místa pravěkého objímají v pravidelném obdélníku silnice spojující na severu Dolní Věstonice a Polaný; na západu Horní Věstonice a na jihu Pernou a Klentnice. Vše po žalostných pohromách válečných obsazeno německým obyvatelstvem. Kniže Břetislav r. 1026, 1030 odevzdal zdejší kraj s nejbližším okolím kostelu biskupskému sv. Petra v Olomouci a klášteru sv. Klimenta u Osvětiman. (Cod. dipl. I, 112). Podobá se, že centrální stavba «Cyrillky» v Podivíně byl první kostel v městě a je hluboko položen, schází se do něho po 10 kamenných schodech. Staré kroniky vypravují, že v tomto městě byla mincovna moravské říše, kterou Mojmir světil israelitovi Podivínovi. K zajištění dovolil mincmistrovi, aby okolí její kamennými zděmi ohločil a tím povstalo jméno města Podivín. Již v V. století byli Israelité na Moravě vážení, měl znamenité obce v Pohofelicích, v Třebíči a jinde. Úřisky jejich začaly po pádu království. Za Břetislava skládala se osada památná ze tří částí: z mincovny bisk. olom. a probošství sv. Václava v Podivíně; ze dvora zeměpanského v diplomech «Sekír kostel = securum castellum» zvaný a pak z osady «Slivnice» jako předměstí. R. 1158 rozbořili vše Rakušané. R. 1195 byl Podivín opět opevněn a r. 1553 byl jako lenní statek zakoupen od kníže Kristofa z Liechtesteina: pustý zámek a město.

Sv. Věrověstové prošli údolím Dyje na přič a dotkli se Lednice, 4 km. vzdálené. Zde stával na místě kníže sklemníku prastarý malíčký kostel sv. Jakuba (II, 173). R. 1579 byl rozšířen a když kníže Václav z Liechtesteina zámek r. 1731 rozšířil, zbořil starý a postavil nový, který v nádherné úpravě tvoří nyní západní křídlo zámku. Volný sám se diví, že o pravěké faře zdejší není nižádných zpráv až k r. 1500. Dva km. dále k jihu přešli sv. Cyrill a Method hranice naši vlasti beronce se k Dunaji po území býv. království.¹⁾

¹⁾ R. 861 přišli z Bulharska na Moravu, Panonii na Ostřihom, Nitru, Sašiu (Čachčiu), Velkou, Sv. Antonínk u Blatnice a Komovce, včasně po jižním Slovensku kladouce základy křesťanství. Za čtyřletého pobytu vyhlí Vládkým průmyslem a Trenčinem na severní Slovensko a vrátili se na Páchoy Lysským průmyslem přes Val. Klobouky na Velehrad. Nyní jdouce na Vidně krajinnami Slovenci obyčasnými k Drávě postupovali padli toka jejího až k Bělkou; tu obrátivše se k jihu přešli průmyslem Trebšínským do Itálie. Cestou na Moravu

-v textu 3.ř. «Patu tohoto památného místa pravěkého objímají v pravidelném obdélníku silnice spojující na severu Dolní Věstonice a Polaný, na západu Horní Věstonice a na jihu Pernou a Klentnice»
Pozn. autor: Jméno obce Klentnice u Mikulova se objevuje u B. Dudíka a rovněž v díle F. Přikryla (který vychází z hist. T. Volného.)

5.5 Kronika o Velké Moravě (Doc.PhDr. Lubomír E.Havlík, DrSc.-1992)

-Dějiny královského města Znojma
-Svatopluk Veliký

Doc. PhDr. Lubomír E. Havlík, DrSc. se r. 1925 narodil ve Znojmě. Byl vedoucím německého pracoviště Ústavu slavistiky ČSAV. Zabýval se středověkými dějinami střední, jihovýchodní a východní Evropy včetně dějin Velké Moravy i města Znojma. Přednášel dějiny Byzance a Slovanskou Filozofickou fakultě Masarykovy univerzity (tehdy Univ. J. E. Purkyně), kde byl editorem pěti svazkové sbírky překladů z dějin Velké Moravy. Vydal 10 knihiček publikací kromě dalších samostatných menších tisků a napsal přes 360 studií a článků, publikovaných v německé a francouzské, německé a ruské v zahraničí, kde přednášel na řadě mezinárodních konferencí. Spolupracoval na dílech, týkajících se středověkých dějin ve střední a východní Evropě i Přední a Střední Asii a zahraničních encyklopediích. Učitelství byl bulharský řád sv. Metoděje, stříbrná medaile K. Palackého ČSAV a několik prestižních ocenění mezinárodního a domácího významu. Jeho zahraniční činnost je zaznamenána v "Repertoire international des médias" /Bulletin 1964, 1970n./ a ve slovníku osobností francouzských "Who's Who in the World 1997" a světových "Who's Who in the World 1997" /Providence 1997, N.J., U.S.A./.

L.E.Havlík:- „Ženy Svatopluka 1“

Svatopluk, jeho ženy a synové podle pozdních tradic a písemných pramenů

5.6 Původ a počátky moravského etnosu (Doc.PhDr. Zdeněk Klanica, DrSc.-1993)

V západní části známé jihomoravské vinařské obce Dolní Dunajovice[16] se poblíž starého mlýna nacházely už v době mezi dvěma světovými válkami kostrové hroby a v nich různé ozdoby, datované do 8. stol. V letech 1947 a 1948 bylo v těchto místech odborně prozkoumáno sedm hrobů[17]. Až poslední z nich byl skutečně velmi neobvyklý. Nalezly se zde součásti bohatě zdobeného opasku lité z bronzu, svědčící o tom, že zemřelý měl za svého života ve společnosti velmi zvláštní postavení. U levé ruky leželo 11 dodnes zvonících bronzových rolniček, které kdysi bývaly nedílnou součástí kroje východních šamanů. Používaly se sice také na koňských postrojích, ale zajímavější je, že rolničkami byl také opatřen kroj dávných potulných pěvců. Hlavním nálezem ze 7. hrobu v Dol. Dunajovicích je oboustranně zdobené bronzové nákončí, dlouhé téměř 13 cm (obr. 1).

Obr. 1. Lité bronzové nákončí z hrobu 7 v Dol. Dunajovicích, 8. století

Nákončí znamená kování konce řemene a protože opasky měly kdysi svůj zvláštní symbolický význam – vzpomeňme jen na rytířský pás, nebo na začarovaný opasek Jánošíkův – bývaly různým způsobem zdobeny. Na dunajovickém nákončí je vzácná výzdoba figurální, jejím hlavním tématem je zápas člověka se zvířetem, projevující se na dvou obrazech v dolní části nákončí. Perlovcovou lištou je oddělen horní obraz: dvě postavy se na něm drží za ruce, mezi nimi vyrůstá stvol, postava vlevo má delší šaty a dlouhý cop až k pasu, postava vpravo kratší kabátec. Výrazné je oddělení horní obraz čtvernožce. Tady je však třeba vzít v úvahu, že dávný moravský umělec musel pracovat ve velmi skrovných podmínkách, zejména ve srovnání s dneškem. Své poselství mohl ztvárnit jen na malé ploše. Jednotlivé obrazy při dané šířce končí 3,5 cm včetně okraje

5.7 Velká Morava na plátně dějin-2004 R.Nový-„poslední sasánovský král Jazdgard III uprchl do Mérvu před islamizací Arabů a r.651 byl vládcem Mérvu vyhnán a posléze zabit. Zbytky iráno-slovanských vojsk vedl Moravod- (iránsky Mar- pán, -vod-ten kdo vede lid.)“

Pozn. autor: Lze předpokládat, že Moravod přivedl Moravy z Mérvu na jižním pobřeží Kaspického moře po Černomořském pobřeží do Potisí, kde se spojil se Slovy –potomky Sámovy říše.

6. Závěr: Původ Moravanů a historie Moravy (měl bych dodat Horní Moravy, protože existuje ještě srbská řeka Morava, která se podílela na jménu Dolní (panonské) Moravy - lze pokládat - dle mého názoru - na základě vědeckých prací citovaných autorů za vysvětlený. Největší uznání bychom měli dát těm nejstarším autorům. Díky jejich jazykovým a odborným znalostem (hlavně latiny), protože čerpali především z církevních materiálů (v klášterních záznamech a spisech). Neměli samozřejmě k dispozici dnešní vědecké metody archeologů, uměnovědců a dalších odborníků návazných profesí- ale nevzdali to-stálo jim za to přinést vlastenecké oběti a zachovat pro naše a další generace vše o vývoji Moravy až do dnešní doby. Mně-jako poučenému laikovi v těchto oborech- hodnocení nepřísluší, ale protože jsem procestoval větší část světa - mohu si dovolit srovnávat.

V úvodu tohoto čísla časopisu Moravského historického klubu jsem uvedl, že je věnován památce velkomoravské Dowiny - o které se dodnes vedou spory. Tvrzení, hypotéz, je mnoho – důkazů je málo. Nezbyvá proto nic jiného, než se problematice Dowiny věnovat i v příštím čísle časopisu MHK.

7. Dovětek k původu Moravanů:

Bylo by asi pošetilé popírat výsledky vědeckého výzkumu, jehož výsledky byly publikovány i v tisku- viz LN z 28.5.2009.

I po tisíciletém soužití platí pro dnešní dobu, že Češi a Moravané mají odlišnou DNA.

Češi a Moravané mají odlišnou DNA

MATOUŠ LÁZŇOVSKÝ

PRAHA Podle nové mezinárodní studie s českou účastí podoba genetického kódu Evropanů souvisí s místem jejich původu. Detailním čtením mnoha set tisíc písmen genetického kódu dokázala práce odhalit charakteristické odlišnosti mezi příslušníky menších etnik, jako jsou Češi a Moravané.

„V některých státech dokonce genetiky ve výsledcích zaznamenaly rozdíly i v rámci tak malých skupin, jako jsou obyvatelé různých okresů.“ říká LN Milan Macek ml. z fakultní nemocnice v Motole, který řídí přípravu vzorků z České republiky.

Spolu s kolegy se Milan Macek rozhodl využít příležitosti, kterou skýtala mezinárodní studie. Rozdělili tedy zasláné vzorky na české a moravské. „A skutečně se ukázalo, že mezi nimi lze najít pravidelně se vyskytující odlišnosti, i kdyby samozřejmě nejsou příliš velké.“ říká český genetik.

Přičinou je rozdílný původ obyvatel Čechů i Moravů a velmi usedy způsob života našich předků. Většina obyvatelstva byla pevně svázaná s půdou. Dokonce i v bohatších dobách docházelo jen k migraci malých skupin. Ty v některých případech dokázaly vnúit starousedlíkům svou kulturu, ale jinak představovaly jen kapku v genetickém moři.

Sňatky také uzavírali v dítivé většině lidé z jediné oblasti. Díky tomu se genetické odlišnosti nejen udržovaly, ale prohlubovaly.

Mají drobné genetické svazky mezi Čechy a Moravany nějaký konkrétní dopad například na nemocnost? Na to zatím typ studie neokáže odpovědět a odborníci o tom odmlají spekulovat.

Více čtěte na straně 23

D o našich genů se moderní doba železnic a mobilního trhu práce ještě nestačila zapsat. Stále jsme pevně svázaní s místem svého narození. Naznačuje to genetický výzkum, který provedl mezinárodní tým, ve kterém hlavní slovo měli estonské genetiky.

Cílem studie bylo především podrobně zmapování genetických odlišností pobaltských populací. Podobné studie slouží například jako nutně „posadí“ pro velké genetické studie, které hledají souvislosti mezi geny a výskytém častých onemocněních.

Stíněná Evropa

Genetické rozdíly mezi Evropany nejsou velké, jak naznačuje genetická mapa z roku 2008, která vznikla při podrobném čtení z celé Evropy. Připomíná geografickou mapu Starého kontinentu, jen ponechává „sraženou“, to naznačuje, že osídlování probíhalo postupně přichodem od jihu na sever. Značnou posze zůstává, odkud „spadli“ Finové...

Odlišnosti se dají najít především na genech urychlujících lepší přizpůsobení místním podmínkám, například obranu proti místním parazitům a nemocem. Sprinterem evoluce posledních tisíciletí je také gen pro zpracování mléčných cukrů. Mělo totiž hrát klíčovou roli především v zemědělství savených národů.

mocnější, jako jsou například cukrovka či kardiovaskulární choroby.

Ale velmi detailní estonská studie nezůstala jenom v Pobaltí. „Týká se genetiky obyvatel i dalších evropských zemí, včetně České republiky.“ říká Milan Macek ml. z FN v Motole. Ten se spolu s kolegy z pracoviště zabývá výzkumem dědičných nemocí, především cystické fibrózy. A vzorky pacientů z FN v Motole a jejich příbuzných (těch, kteří souhlasili s jejich dalším vědeckým využitím) zastupovaly ve studii naši republika.

Výsledky především onkologů a evropské geografie. Z pohledu Středoevropa je zajímavé především onkologické srovnání „etik“ České republiky, Moravanů a Čechů. „Oproti předchozím studiím jsou vzorky z České republiky rozděleny na ty, které prokazatelně pocházejí od obyvatel středních Čech nebo Moravy“.

28. 5. 2009 - LN

Místa odběru vzorků

Naše území zastupovaly behužel jenom vzorky ze středních Čech a Prahy

Genetické kary pak zaujímalo ještě zrovnaosídlování střední Evropy po ústupu doby ledové před 17 tisíci lety. A také asi před 10 tisíci lety příchod prvních zemědělců s technologiemi, které vznikly na Blízkém východě někdy o 2000 let dříve. Období „stěhování národů“ navzdory svému názvu už velkou roli při formování genetického základu našich populací nehrálo.

Rozdily mezi Čechy a Moravany se datují patrně už do dob prvního osídlování Evropy před 45 tisíci lety

Rozdily mezi oběma skupinami se datují patrně už od dob prvního osídlování Evropy před 45 tisíci lety. To probíhalo především posí proudů velkých řek z oblasti Černého moře a Středozeří. Na Moravu postupovali spíše z jiho-východního směru, po přítocích Dunaje. Naopak velká část českých prausedlíků přišla patrně ze západu.

Genetické kary pak zaujímalo ještě zrovnaosídlování střední Evropy po ústupu doby ledové před 17 tisíci lety. A také asi před 10 tisíci lety příchod prvních zemědělců s technologiemi, které vznikly na Blízkém východě někdy o 2000 let dříve. Období „stěhování národů“ navzdory svému názvu už velkou roli při formování genetického základu našich populací nehrálo.

Plní Estonci, chybějící Slováci

Rozdíl je pozorovatelný nejen mezi Čechy a Moravany, ale dokonce na ještě menších územích s malým množstvím obyvatel. „Velmi nápadné je to vidět na estonské části studie“, vysvětluje Milan Macek.

Tato malá pobaltská země má přibližně milion obyvatel. Tamní vědci však shromáždili okolo tisíce vzorků, tedy „přečetli“ celé jed-

no promle obyvatel. Výsledná, neobvykle podrobná mapa ukazuje, že podle charakteristických variací genetického kódu lze odlišit i obyvatele jednotlivých okresů.

Zatím nemůžeme doufat, že bychom se podobně podrobného rozboru dočkali i pro Českou republiku. Je k tomu zapotřebí systematického shromažďování a analýzy vzorků, které je organizačně i finančně náročné. V současné studii totiž počet českých a moravských vzorků dosahoval jen necelé stovky místo tisíců, které by byly zapotřebí pro podrobnější zmapování.

Můžeme také jen litovat, že se nepodařilo shromáždit vzorky ze Slovenska. Na vině je podle všeho především nedostatek spolupráce mezi jednotlivými pracovišti než cokoliv jiného. Na genetickou mapu bývalé federace si tedy bohužel budeme muset počkat.

Základní odlišnosti v DNA evropských populací jsou spjaté s první kolonizací Evropy, která probíhala z jihu na sever, především podle proudů velkých řek. Jen Finové jako by byli obyvatelé zcela jiného světadíle nebo spíše izolovaného ostrova. Jsou totiž potomky velmi malé skupiny zatím ne zcela jasného původu.

I přes značnou zeměpisnou blízkost si Češi a Moravané dokázali udržet alespoň mírný genetický odstup, jak ukazuje graf z nové studie z letošního roku. Rozdíly jsou malé, přesto jsou měřitelné a naznačují, že většina obyvatel byla „konzervativnější“ a zůstávala věrna svému kraji i co se týče výběru partnerů. Odlišnosti zatím nesmyla ani doprava revoluce průmyslového věku a stěhování do velkých měst.

Legendy:

- moravské vzorky
- středočeské vzorky
- střední (střední hodnota) moravských vzorků
- švédští českých vzorků

8. Seznam literatury:

Většinou je patrný z uvedených děl citovaných autorů v textu. Některé obrazové podobizny autorů jsou převzaty z ročenky Památníku písemnictví na Moravě v Rajhradském klášteře, vydané v r. 2008 Muzeem Brněnska. Let. fotografie L.Ruffer.

za MHK J.Pazour, Morava, ČR